

D. Levnadsresumé för Andreios Lidback

Version 27 juni 2000 (ej komplett!)

Sammanställd av Roy Olsson,

Hammarö Hembygdsförening

1778 den 21 mars föds Paul Gustaf Lidback på Stora Våxnäs, Karlstads landsförsamling. Fader: Handelsman Andreas (Anders) Lidback, f. 1744 i Lidköping. Moder: Lisa Cajsa Forssell, f. 1756, rådmansdotter från Karlstad. De har tidigare en dotter, Kajsa Inga, född 9/11 1776.

1779 18/6 dör modern Lisa Caisa av feber, 23 år gammal, sedan hon den 8 april fött sin andre son, Anders Johan. Fadern gifter om sig 1781 i Varnum med Anna Dahlberg f 1757 i Grythyttan, död 1815 i Karlstad.

1790 dör Paul Gustafs far, handelsman Anders L., 46, fideikommissarie sedan 1786, då farbrodern, dvs testatorn Paul Lidback dog. Paul Gustaf och de båda syskonen får förmyndare, som magistraten (stadsstyrelsen) tillsätter under P.G.:s omyndighetstid.

Fostermodern Anna D gifter om sig 1795 m kapten Harald Höke (f 1764) vid fältjägarna.

1791 registreras Paul i Uppsala universitet (cautivus) liksom brodern Anders Johan.

1794 börjar Paul och brodern studierna i Uppsala efter fyra klasser i Karlstads gymnasium. Pauls studienriktning är den s.k. Gymnasie- och Ecklesiastikvägen till präst och lärare.

1796 (omkr) upplever L *en Kärleksaffär med ... Charlotte G.* Hon förmår Paul att byta studiebanan till den s k Civila vägen, d v s ämbetsmannabanan, *hvilken Synd jag aldrig mig själf förlåter, såsom skedd emot Den Heliga Anda eller min egentliga Guds böjelse. Men... Denna Kvinnan bedrog mig, och jag fattade det förtvivlade beslut att bliva Eremit och Människoundvikare.*

Att L studerade **upplysningstidens filosofer** t ex Montesquieu står utom allt tvivel och även läste juridik. Troligen saknas dokument, som skulle kunna ge klarhet i vad Lidback studerade. Givet är att han studerade de **klassiska språken** grekiska och latin, kanske även hebreiska. I vad mån han läste franska, tyska eller engelska är svårt att veta. Den svenska samtida litteraturens poesi och prosa liksom 1700-talets romantik, särskilt den brittiska, verkar ha påverkat honom starkt, inte minst Esaias Tegnér. Han skriver av många av de samtida poeternas dikter blandade med sin egen diktproduktion, kallad **I'Inséparable** (= den oskiljaktiga), i tre foliovolym, som följer honom hela livet och som slutligen läggs ned i kofferten, sista delen 1856, året efter deponeringen i Ö Ämterviks kyrka.

1797 träffar L sin blivande hustru, Julie Wallstedt, hos dennas morbroder, apotekare N i Sala, dit L:s rumskamrat i Uppsala, Julies bror, bjudit honom med under julferierna.

1798 träffas Julie och Paul ånyo under sommarferierna hos hennes föräldrar i Dalsland (Steneby) där de efter fyra veckor förlovar sig.

1801 (för skrivaren okänd plats och datum) gifter sig Sigillatae Ombudsman Paul G.Lidback med Anna Juliana (*Julie*) Wallstedt och bosätter sig troligen (**kontroll önskas!**) genast i Karlstads landsförsamling på Lövnäs vid Vänern väster om Bomstad – flyttåret ej funnet i kyrkoböckerna).

1805 söker L förgäves få utmätning verkställd hos sin fars kusin, rådmän Zander, som tagit ett lån ur Lidbackska Stipendieinrättningen, vars förvaltare var fideikommissarien.

Konflikten mellan de båda blir djup och aldrig bilagd.

1805 blir L ålagd att inventera bokförda mål i landskansliet och domstolarna i Karlstad och uppdagar minst halvtannat tusen felaktigheter i dokumenten. Felande ämbetsmän blir stämda

inför rätta. Detta förhållande väcker mycken illvilja mot L, som omarbetar Chartaförfattningen och sänder sin omarbetade version till Kungl Majt, men får inget besked huruvida förslaget antagits, varför L

1807 Reser till Malmö för att där träffa konung Gustaf IV Adolf personligen. Denne uppmanar L att fullfölja sitt påbörjade arbete att revidera Chartaförfattningen och att även till Kungl Majt insända domsluten från rättegångarna, som enligt L drar ut i tio år.

1810 kungörs en pristävling till vilken inbjuds den eller de, som kan konstruera en ny lag om beskattningen, *bevillningsförordningen*, som skulle antagas vid ordinarie riksdag några år senare. L arbetar en tid med den mödosamma uppgiften men avbryter den, då den urtima riksdagen i Örebro sommaren 1810 utlystes med anledning av val till ny tronföljare. L ändrar sina planer och utarbetar i stället en skiss (*prospectus*) till en ny svensk statsförfattning! Denna skickar han in till Kungl Majt och begär audiens hos konung Karl XIII och kronprins Carl Johan Bernadotte i Örebro. L får förklara sitt projekt och får av kungen beröm för den del som berör militärtjänsten (*bevärningen*).

1816 flyttar L med hustru och fem barn till Hammarön, där han tillträder befattningen som kronoarrendator på officersbostället Hammar, vars boställsinnehavare är självaste översten vid det nybildade Värmlands regemente, baron Cederström. Det största och mest kända hemmanet på Hammarön, två mantal i jordeböckerna, beläget vid Hammarö kyrka. Han kastar sig omedelbart in i sin nya hemsockens problem genom att aktivt deltaga i sockenstämman och dess olika organ samt aktivt verka för modernisering av socknens alla verksamheter och inte minst den mark han är satt att bruka. Men redan här startar L:s olycksbana. 1817-1819 drabbas Hammars åkrar av svåra översvämningar av Vätern. Lidback har tagit odlingslån och har högt arrende att betala till överste Cederström. Så börjar motgångarna, som småningom leder till att L förlorar både Hammar och fideikommisset (1822-24-26), som övergår till sonen, när denne (PJJ) bli myndig 1829.

1817 valdes L till kyrkoföreståndare för Hammarö kyrka.

1818-1821 tjänstgjorde L som vice och tjänstgörande landskamrer (vid landskontoret) uppger han i en klagoskrift till domkapitlet 14/10 1850.

1822 29/1 frändöms L arrenderättigheten till överstebostället Hammar, sedan han ålagts av Kronan att skaffa *tillökad borgen*, vilket han *hvarken ville eller kunde*. Kontraktet löpte egentligen på 29 års tid. L vill att kronan betalar utgifterna för de vägarbeten han låtit utföra, röjningen av 50 tunnland svår mark med hjälp av tjänstefolket på Hammar, upptagningen av en källa i hästhagen mm mm – men överste Cederström vägrar anslå medel. Tre års översvämningar från Vätern av låglänt åkermark gör inte Lidbacks möjlighet bättre att likvidera arrendet. Anmärkas kan nu i efterhand, att den dittills intakta domarringen i beteshagen Björklunden vid denna tid blir raserad och en *backstuga* placeras *inne i stenkretsen* samma år: 1822. Den står kvar i tjugo år! Hagen hyser ett stort gravfält från järnålder-vikingatid, som till stora delar blivit upplöjt till åkermark.

1823 21 /3 – på L:s födelsedag, avlider hustrun Julie av leversjukdom. Lidback och barnen bosätter sig på grannhemmanet Lövnäs, som, av bouppteckningen att döma, L arrenderat eller köpt (*kolla vilketdera*) redan tidigare (*kolla när*).

1824 18/9 frändömer magistraten (stadsstyrelsen) i Karlstad Lidback disponentskapet av fideikommisset, och stöder därvid på momenten 6 och 7 i testators dispositionsregler. Där talas i momenten 6 och 7, att disponenten kan skiljas från dispositionen, *skulle han dertill finnas oskickelig* eller *med grof misshushållning beträdes*. Disponentskapets föremåner hade inneburit, att han fått årlig avkastning från Paulsburg (St Växnäs) med 500 Rd, tegelbruket på Kanikenäset

med 100 Rd och räntan av halva hemmanet Gum i Västergötland med 15 Rd; Lidback överklagar domen i högre instans.

1824 9/10 förlorar L den avgörande rättegången om sockenallmänningsfisket vid Skoghall, där L företrätt Hammaröns hemmansägare och boställsbrukare sedan 1822 mot ägaren av Lundens hemman, brukspatron Beckman. Lidback blev vid förhandlingarna 27/7 1824 anklagad för missfirmelse av rättens ordförande, borgmästaren Florman, då Lidback *utför i oanständiga uttryck emot Borgmästare Florman, dels för det Han suttit inför Domstolen, dels ock för det Han avbrutit Honom i sitt dictamen, flere gånger kallande Florman Ni, vilket denne senare anmärkte till beivrande av Domstolen. ...Slutligen och vad vidkommer Herr Länsbokhållaren Lidbacks under nuvarande Häradssyn nyttjade vanvördige utlåtanden emot Herr Borgmästaren Florman, för vilka han fordrat ansvar, så ock när Lidbacks opassande uttryck framommit utan föranledning av något som bort uppväcka en mans överilning, vilken varit så van vid Rättegångar, finner ock Häradssynerätten skäligt, att 14 kap 17 § Rättegångsbalken härföre fälla Herr Länsbokhållaren att böta Tre Rd 16 sk Banco.*

Men 9 okt samma år finner Lagmansrätten, med ändring av Häradsrättens beslut härutinnan, att Lidback icke kan till de honom ålagde böter fällas.

1826 21/7 fastställer Svea Hovrätt underrätternas dom om L:s mistande av disponentskapet över fideikommisset.

1826 30/8 byter Lidback ut sitt efternamn mot *Andreios*, grekiskt namn som kan tolkas som *Anders' son*, men på grekiska har betydelsen *manlig, manhaftig, modig*.

1829 20/9 gifter 51-åriga Andreios om sig med 36-åriga Anna Ulrika Schönbom (av A kallad Ulla), som varit gift med lantmätaren E A Pfeiffer (1773-1826). Hon hade två söner med från första giften. Andreios flyttar över till Östra Tye (Hammarö), som innehades av hans nya hustru. Där satte han upp ett tryckeri för att kunna sprida kännedom om sina upplysningstankar, dikter och inte minst påvisa den orättvisa behandling han utsatts för av myndigheterna, inte minst av magistraten i Karlstad. Men Lidback arrenderade alltjämt Lövnäs (enl mantalsräkningen 1830) Han har med sig dottern Nahyda, f. 1814. Ev bor de kvar ännu en tid på Lövnäs.

1830 återtar Andreios sitt efternamn Lidback och behåller Andreios som sitt tredje förnamn.

1830-1831 utger Andreios sitt första stora verk från det tryckeri han skaffat i Ö Tye: *Socrates och Solon – Hammarö Tidskrift – Tillägnad Hans Maj:t Konungen, Hans Kongl. Höghet Kronprinsen och Skandinaviens Folk*. Devis: *Öfverseen ömt min oförmåga! Tjusens mildt utaf mitt hjertas oskuld! Skörden Rikedom och Lugn af mina mödor! Då belönas lyckligt P. G. Andreios Lidback*. 66 utgåvor första – och enda – året, fyra sidor i kvartoformat. Första kvartobladet skall varje gång ägnas åt Lidbacks tankar om hur en stat, dvs Sverige, bör organiseras, från kunga- och regeringsmakt till länsstyrelser, från högsta domstolen till häradsrätter, skolundervisningen, kyrkan. Efter många erfarenheter som ombud vid rättegångar är L särskilt observant mot egenmäktiga tjänstemän. Han beskriver drastiskt den häradshövding han vid flera tillfällen konfronterats med i Karlstad, i tidskriften kallad N, men i verkligheten lätt identifierad som borgmästare Florman! I numret den 3 nov 1830 anklagar Andreios Florman för dennes ovärdiga olater: Han hädar, förolämpar, förnedrar den anklagade med glosor som Skurk, Kanalje, Tjuv, Horhund, Sköka, Horkona etc etc. Han kunde t o m påstå, att advokater vore onödiga, han kunde själv vara advokat för båda parterna. En dag utbrast han gentemot en motpart till Andreios: *Du är dum som en Hammaröbo!*

1831 12/6 håller Andreios första sammanträdet med måttlighetssällskapet Dygdekraftens Ädlingar på Hammarön i därvarande sockenstuga. ”En sedig, dygdig och anständig levnad...är huvudändamålet med dessa sammankomster” (Ur *Socrates och Solon, Hammarö Tidskrift*) Okänt hur många personer som infann sig – troligen väldigt få!

1831 28/12 utkommer det 66., d v s sista numret av tidskriften Socrates och Solon – Hammarö Tidskrift, som blott lockat ett fåtal abonnenter.

1834 når den första koleraepidemin till Sverige på eftersommaren. Till Skoghall anländer den i början av augusti med skutor från Västergötland. All trafik och handel med fartygen i hamnen förbjuds. *Andreios är ordförande* (och sekreterare) i den av regeringen anbefallda *sundhetsnämnden*, som redan 1831 tillsattes i varje socken. Han gör noggranna förberedelser inför den fruktade gästen, bl a för eventuella gravplatser, ålägger hemmansägare att enligt särskild turordning och längs tilldelade sträckor bevaka Hammaröns stränder, så att inga främlingar stiger i land, medförande smitta. De som tredskas drabbas av böter, men fiskarbefolkningen knorrar mot Andreios och sundhetsnämnden, som förbjuder all trafik till och från Karlstad tills vidare. I oktober 1834 avstannar epidemin, som drabbat Hammarö socken lindrigt: Endast fem döda, jämfört med bortåt tjugo sjömän vid Skoghall och hundratals i Karlstads stad och landsförsamling med Vidön. På Vidön var det *Andreios egen son Julius, nybliven präst*, som jordfäster åtta koleradöda vid gravplatsen vid Kråkviken. Det sista offret, som fördes dit, var färjekarlen vid Djupsundet-Heddenäs. Å andra sidan dog detta år åtskilliga personer på Hammarön av "smittsam feber".

1836 föreslår Andreios att varje mantalsskriven person skall med 12 sk årligen bidra till varje behövandes uppehälle. Underhållsbidraget skulle efter behov utanordnas av en fattigdirektion. Fattigstyrelsen valdes med kapten Blix (på Lunna) som ordförande, men företaget gick inte att organisera.

1837 18/1 fullföljer Andreios som ordningsman för sin sockenrote sitt under 1836(?) hållna käromål mot Johannes Jansson i V Tye för diverse oordentligheter (bl a oanständighet vid Snarkstenen)

1837 låter Andreios trycka sin "försvarsskrift" *Species Facti* beträffande sitt förlorade disponentskap över fideikommisset. Sonen Julius kan inte heller nyttja dess förmåner, eftersom han som präst måste ta tjänst utanför Karlstad. Enligt de ursprungliga reglerna för Lidbackska fideikommisset måste dess förmånstagande disponent vara bosatt i Karlstad.

1837 låter Andreios även trycka första häftet av "*Satyreer och Ironier*" (24 s.) på sitt tryckeri. Innehållet har en något självvironisk, pompös humor i 1700-talsstil om bl a problem med anställning av tryckare (konstförvant) och om de fåtaliga prenumeranterna, "Riksdagsvisa" mm.

1838 utger Andreios andra häftet av "*Satyreer och Ironier*" (32 s.) innehållande bl a "*Tal för Mig Sjelf*", där han bl a ironiserar över tillkomsten av Karlstads kanal och kanalbolagets nonchalans mot Lidbackska fideikommissets intressen i Kanikenäsets tegelbruk.

1838 föreslår Lidback att en *förlikningskommitté* inrättas att verka för försonlighet och frid mellan tvistande. Kommittén skulle utgöras av kyrkorådet med komminister Setterlund, L.s personlige vän, som ordförande.

1838 1/8 stämmer Lidback som ombud för Hammarös samtliga åbor Hults åbor att återlämna öarna Rävön och Östra Söön.

1840-01-24 utkommer första numret av *Middagsbladet* på J. Lundbergs förlag i Karlstad i stället för i Tye, dit han inte kunnat locka någon lämplig konstförvant. Lidback anger ett tänkespråk av den romerske skalden Horatius (65-8 f Kr) som motto för sin tidskrift: Det handlar om den oskuldsfulle, obrottslige och rättskaffens mannen, som i sitt lugna och fasta sinne inte rubbas i sin övertygelse, trots medmänniskornas fördömler och deras oförstånd om vad som är det rätta och sanna i livet. Namnet på tidningen har Andreios kommit fram till efter en tankelek: *Solens zenit, eller högsta höjd, är om middagen. Vid detta stadium vill man i Carlstad bemärka Sverige förenat med Norge. Uti öster hälsar hon God morgon, eller tager hon God natt av Aftonbladet. Uti väster tager hon God natt, eller hälsar hon God morgon på Morgonbladet...Måtte hon från*

sitt zenit beskina Middagsbladet uti Carlstad! Sålunda puttrar Lidbacks naiva småprat vidare om hans tidnings betydelse mellan storheterna i Stockholm och Kristiania. Det 64:de numret av Middagsbladet den 7 oktober samma år blir det sista. Prenumeranterna svek Lidback även denna gång. Liksom i Hammarö Tidskrift stöttes troligen Lidbacks tänkbara borgerliga läsare bort av hans högdragna, självgodas sätt att uttrycka sig med svassande, känslösa ordsvall, där han ser sig som ett redskap för sanning och dygd och kommer med påbud om att medborgarna alltid skall verka för samhällets gemensamma bästa. Han fyller i regel två av de fyra sidorna i varje nummer med sina propåer om förändringar av samhället genom förändring av lagarna, det må gälla kungamakt, regering, riksdag, skolan, kyrkan. Han upprepar i stort, vad han tidigare uttryckt i Socrates och Solon, sin *samhällsuppställningsskrift*.

1840 (nr 4 av Middagsbladet) har Andreios en annons i sin tidning Middags-Bladet om att han "inrättat Ett **Sysslomannaskap**" för "Skrifteliga uppställningar af alt hvad till rätts ernående"... "biträda med Lagsökningar, Räkenskapers uppställande och reviderande; Arfsutredningars och förmyndare-räkenskapers upprättande och granskande;... Genom nit, redlighet och måttelig ersättning vill jag mig till det bästa recommendera"

1840-10-07 utkommer 64de och sista numret av **Middagsbladet**, försett med följande motto av Lidback: *Dårar, Laster fröjdens Er, Middag blir det aldrig mer!*

1845 utkommer Lidbacks **Bondepractika** (100 sid) på Jacob Lundbergs officin med ABCDbok, katekes, räknelära, kort geografi och historia, "Uplysning", "Allmänna opinionen", "Publicitie", "Religion", "Riksdagsmanna-Wägwisning", "Opposition", "Rabulisme", "Representation", "Finans-Recept", "En ny Ärfda-Balk"

1846 i juni: Andreios "flyttade till Sörsäter och min Måg Bergman" (anteckning i räkenskaperna tills med "Junii 1 – Godtgöres Vivere för mig och Malvina, lika med hos Bergmans å 155 Rd. 26sk.8rnst"

1847 utkommer Andreios diktsamling "**Mitt Hjertas Runor eller Hemstunds Dikter**" på 165 sidor med 103(!) egna dikter på Lundbergs tryckeri, K-d.

1847-03-21 (L:s födelsedag) anger Andreios som startdatum för sitt *Försök att omkläda Svenska Bibeln* och anger Sörsäter (prästbostället i Råggårds socken, Dalsland) som startplats.

1848-01-25 *antecknar Lidback som avslutningsdatum för Hegeliana, Hegels religiösa tankar.* Det är en hyllningsdikt till filosofen Hegel på tio verser med tio rader i varje vers, som avslutar Andreios' evangeliums tionde epistel. Dikten är undertecknad med *Sörsäter den 25 januari 1848*

1848-03-21 (L:s födelsedag) anger Lidback som avslutningsdatum för sin moderniserade bibel och anger Gunnerudstorp i Ö Emtervik som avslutningsplats.

1849 utkommer Lidbacks sista tryckalster: *Tredje och sista häftet av Satyrer och Ironier* (24 sid.) på Jacob Lundbergs tryckeri i Karlstad. Innehållet består av ironiska, högtravande dikter, av kåseriet "Midnatts-Bladet", där L raljerande tänker sig en negativ tidskrift med svart papper och vita bokstäver. Sist finns ett rollspel mellan Väktaren, Vaknaren och Väpnaren.

1849 (**okänt datum**) mantalsskriver sig Lidback i Östra Emterviks församling tillsammans med sin dotter Malvina.

1849-05-06 ansöker Andreios hos sockenstämman i Ö Emtervik att få idka lanthandelsrörelse. Det möter inga hinder. Han har tydligen sin handelsbod i anslutning till bostaden i Södra Gunnerudstorp.

1849-05-19 inlämnar Andreios till sockenstämman i Ö Emtervik ett förslag i nio punkter, vari han vill att församlingen ger "en opinionsyttring till känna" i fråga om den blivande representationsreformen för Sveriges riksdag genom att i likhet med honom själv sända in ett förslag till ett av reformsällskapen. Andreios förordar bl a allmänna val till en enda riksdagskammare (denna åsikt delade A säkerligen med många politiskt intresserade).

1849-09-23 Till sockennämnden i Ö Emtervik anmäler Andreios lanthandelsrörelse i socknen av personer som saknar tillstånd, dessutom brott mot bestämmelserna om tiderna för auktioner. Han känner sig själv drabbad och vill att vederbörande lagöverträdare kallas inför sockennämnden, som han vill skall varna dem. Andreios kommenterar i sin långa skrivelse (cirka 1500 ord!) situationen: *Jag har väl icke många år att lida dessa oförrätter under, men efterkommandes rätt beror härpå, och tungt är det ock att icke få påräkna lagens hägn och att ensam vilja leva därefter, men därigenom komma i strid med en allmänhet, som intet frågar efter varken andelig eller världslig lag.* Sockennämnden tillrättavisar dock Lidback för hans känsloutbrott och antyder, att sådana uttalanden snarare bidrar mera att minska än att öka den gärd av aktning, som en person inger, prövad i mer än 70 levnadsår av livets många skiften.

1849 okt-dec kallas Andreios tre gånger till sockennämnden för att bli delgiven dess beslut men han vägrar att inställa sig. Sockennämnden dömer honom till accelererande bötesbelopp och vänder sig slutligen till länsstyrelsen. Den 16 dec beslutar man dock att inte insistera utan noterar i protokollet, att Andreios handlings sätt... *synes till stor del härröra av de svagheter som vanligen äro förenade med en hög ålder och således av natur att fordra överseende...*

1850 – 01-16 kungör Andreios att han vill öppna en **Fredsföreningskongress** inom Ö Emterviks socken med ändamål att *förekomma alla tvister och misshälligheter socknemännen emellan.*

1850-06-30, 07-14 och 08-11 har Andreios satt som data för tre egna anföranden vid sammanträden "uti Fredsförenings Committén".

Till 1850-08-10 inbjuder Andreios den 7 aug sju **inflytelsrika personer** i Ö Emterviks socken hem till sig "på Toddie m.m. för att visa nyttan och nödvändigheten av en **Fredsförenings Sammanträden** som jag inom Ö Emterviks Socken föranstaltat, får jag, till undvikande av, och innan jag begär vederbörandes Stämmningsåtgärder, anmoda Nedan tecknade Vänner, att Lördagen den 10de dennes kl 4 e.m. inträffa här hos mig, och tillbringa några timmars samvaro till föekommande av de största obehag, och till åstadkommande av den vackraste upplösning utav det mänskliga Livets mest smärtande tilldragelser"

"Herr Comminister PJ Lidback; f.d. Nämndemannen Nils Olsson i Norbergsviken; f.d. N.M. Anders Nilsson i Westerud(?); N.M. Nils Andersson i Bäfvik; Klockaren m.m. Nils Melanoz; Kyrkovärden Lars Nilsson i Prästbol och N.M. Lars Olzon i By".

Efter sonen PJ Lidbacks namn är antecknat: "kom ej"; "Do" = "Dito" efter Nils Olssons namn.

Efter Lars Olzons namn: "Kom ej". Nils Melanoz antecknas som "närvarande fastän sent".

Som "Wittnen" (till inbjudan?) är antecknade: "N.M. Olof Olzon i Östmansby" och "Handlanden Olof Nilsson i Westgård".

(Här kommer åtskilliga kompletteringar från Ö Ämtervik att skrivas in)

1854-12-28 söker Andreios lägenhet i socknen "uti någon av de tätare bebyggda och folkrikare Hemman inom Socknen, såsom Svenserud, Ås, Westmyr, By, Gunnerud, Skacksjö, Nordbergsviken, Bävik, Fölsvik eller Rud, emedan jag kan erbjuda, emot 8 sk Banco i veckan för varje barn, ej allenast undervisning ifrån kl. 9 f.m. till kl. 3 e.m. varje Söckendag, då sjukdom ej hindrade, hela året igenom uti innan- och utanläsning i Katekesen, Svenska Historien och Geografin, utan även uti skrivning och räknande av Quattor Species (= de fyra räknesätten) samt Svenska Språkets rätta läsande och stavande m.m.

1855-01-28 Anhåller Andreios i skriftligt anförande inför sockennämnden, skolstyrelsen och fattigvården i Ö Emtervik att få deponera en med perlemo inlagd **Coffert** vari skulle förvaras de skrifter efter min död, som jag ej vill lämna till nuvarande Människosläktes misshandel eller förakt, utan önskar måtte under den försegling jag å dem påsatt, förbliva inneslutna i nämnde

Coffert intill de tider som å desamma äro påtecknade. Han erbjuder även socknens styrelser att begagna kofferten som en *Depot för deras angelägnare Handlingar och Protocoller.* Det framgår av sammanhanget, att Lidback i förstone tänkte sig att *enbart handlingarna inuti kofferten skulle förses med sigill* – inte själva kofferten, som någon – hans dotter eller ”gode man” - något år senare försåg med Lidbacks anvisning och sigill över låsen. Socknemännen antog dock inte hans erbjudande om att ha kofferten depå för viktigare handlingar.

1855-03-14 deponerar Andreios i Östra Emterviks kyrka sin **koffert**, ännu ej förseglad!

1855-03-16 flyttar Andreios med dottern Malvina med hästskjuts åter till Hammarön och bosätter sig hos sonen PJ:s stora familj (åtta barn) i prästbostället Lindenäs.

1855-03-25 avlider sonen PJ på sitt prästboställe Lindenäs på Hammarön av okänd orsak.

1855-06-19 lämnar Malvina sin far och syster på Lindenäs för att ta tjänst som piga i Sunne (Östanbjörke).

1855 i oktober avhyser Ida sin svärfader Andreios *skriftligen*, troligen på dennes inrådan. Ida och svärfar Andreios hade alltid vänskaplig respekt för varandra.

1855-10-18 skriver Andreios till Östra Emterviks *FattigvårdsSamhälle* och begär vård och försörjning av Ö Emterviks socken, där han alltjämt är skriven. Fattigdirektionen hänvisar till ”*erbjuden vård och uppehälle... af dess måg, Herr Comminister A G Bergman på Bråsäter*”. Andreios tar först en månad hos sin ”fattige måg”, f.d. sergeanten Gustafsson, gift med hans dotter på Törne i Segerstads socken för en dryg månads tid.

1855, troligen i december, blir Andreios transporterad till Bråsäter i Högsäters socken i Dalsland, där hans dotter Nahyda och mågen, komministern och schartauanen A.G. Bergman har sitt boställe.

1856-02-06 Andreios överklagar hos domstol den över sonen upprättade bouppteckningen, som mödosamt(?) upprättats från den 1 maj till 19 juli(!). ”Under April och Maj Månader flera Persedlar af Lösa Boet blifvit under hand igenom den Wälborne Herr Gode-Mannen afyttrade och många fordringskraf enskilt och godtyckligt liqviderade”. Dödsboets skulder uppgick enligt bouppteckningen till 3206 Rd jämfört med tillgångarna: 1291 Rd. Största skulderna fanns hos bankerna, därefter hos handelsmännen. Konkursen blev avgjord inför domstol vid hösttinget.

1857-07-29 avlider Andreios hos sin dotter Nahyda, gift m prästen (schartauanen) Anders Gabriel Bergman, i komministerbostället Bråsäter i Högsäters socken i Dalsland.

Roy Olsson